

Brussel, 19 april 2024
(OR. en)

8957/24

SOC 284
GENDER 66
ECOFIN 450
JAI 637

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. vorig doc.:	7623/1/24 REV 1
Betreft:	Ontwerpconclusies van de Raad over economische empowerment en financiële onafhankelijkheid van vrouwen als weg naar werkelijke gendergelijkheid - <i>Goedkeuring</i>

1. Het voorzitterschap heeft ontwerpconclusies van de Raad voorbereid over “economische empowerment en financiële onafhankelijkheid van vrouwen als weg naar werkelijke gendergelijkheid”.
2. De conclusies zijn gebaseerd op een verslag van het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) getiteld “Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power” (Financiële onafhankelijkheid en gendergelijkheid: inkomen, vermogen en macht aan elkaar linken) (doc. 9019/24).
3. Op 29 februari, 18 maart en 12 april 2024 zijn de conclusies door de leden van de Groep sociale vraagstukken besproken.
4. Er is een beginselakkoord bereikt over de ontwerptekst in de bijlage bij deze nota.

5. Het Comité van permanente vertegenwoordigers wordt verzocht:

- nota te nemen van het verslag van het EIGE (doc. 9019/24), en
 - de ontwerpconclusies in de bijlage bij deze nota toe te zenden aan de Raad Epsco met het oog op de goedkeuring ervan tijdens zijn zitting op 7 mei 2024.
-

**Economische empowerment en financiële onafhankelijkheid van vrouwen
als weg naar werkelijke gendergelijkheid
- Ontwerpconclusies van de Raad¹**

ZICH BEWUST VAN HET VOLGENDE:

1. Gendergelijkheid en mensenrechten zijn Europese kernwaarden. Gelijkheid van vrouwen en mannen is een fundamenteel, in de Verdragen en het EU-Handvest van de grondrechten vastgelegd beginsel van de Europese Unie.
2. Gelijke kansen en gendergelijkheid, waaronder gelijkheid van behandeling en kansen op het gebied van participatie op de arbeidsmarkt, arbeidsvoorwaarden, loopbaanontwikkeling, verwerving van pensioenrechten, gelijke beloning voor gelijkwaardige arbeid en evenwicht tussen werk en privéleven zijn erkend in beginselen 2, 3, 9 en 15 van de Europese Pijler van sociale rechten, die het Europees Parlement, de Raad en de Commissie in 2017 hebben afgekondigd.
3. “Vrouwen en de Economie” (gebied F), met inbegrip van de bevordering van de economische onafhankelijkheid van vrouwen, is aangeduid als een van de kritieke aandachtsgebieden in het actieprogramma van Peking, dat is aangenomen door de Verenigde Naties tijdens de vierde Wereldvrouwenconferentie in 1995. Daarin staat dat regeringen en andere actoren bij de aanpak van dit aandachtsgebied een actief en zichtbaar beleid voor de integratie van een genderperspectief in alle beleidsmaatregelen en programma’s moeten bevorderen.

¹ Conclusies opgesteld in de context van de evaluatie van de uitvoering van het actieprogramma van Peking, met bijzondere aandacht voor kritiek aandachtsgebied F (Vrouwen en de economie).

4. Het VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW), waarbij alle lidstaten partij zijn, roept op tot het nemen van maatregelen om discriminatie jegens de vrouw op alle gebieden van het economisch leven uit te bannen, in het bijzonder wat betreft het recht op bankleningen, hypotheekleningen en andere vormen van financieel krediet.

HERINNEREND AAN HET VOLGENDE:

5. In 2019 riep de Raad de Europese Commissie en de lidstaten op om “de economische onafhankelijkheid van vrouwen en duurzame en inclusieve economische groei te bevorderen” en “[m]eer nadruk [te] leggen op gendergelijkheid in de verschillende fasen van het proces van het Europees Semester, onder meer door te werken aan reeds bestaande indicatoren voor gendergelijkheid en, in voorkomend geval, nieuwe indicatoren te ontwikkelen, door voort te gaan met de ontwikkeling van naar geslacht uitgesplitste gegevensverzamelings- en statistische methoden en analyses voor het monitoren van de vooruitgang op het gebied van gendergelijkheid”.²
6. In 2023 verzocht de Raad de Europese Commissie en de lidstaten zowel betaalde als onbetaalde zorgtaken te erkennen en “de mobilisatie en het doeltreffende gebruik van EU-middelen en -fondsen aan te moedigen ter ondersteuning van de uitvoering van de Europese zorgstrategie en de aanbevelingen van de Raad inzake langdurige zorg en voor- en vroegschoolse educatie en opvang (ECEC), om vooruitgang te boeken bij de transitie van zorgstelsels naar holistische, persoonsgerichte en op de gemeenschap gebaseerde modellen, teneinde de erkenning van de waarde van zorg te verbeteren en vooroordelen en genderstereotypen uit te bannen”.³

² Doc. 14938/19.

³ Doc. 16094/1/23 REV 1.

7. Tevens in 2023 verzocht de Raad de Europese Commissie “[e]rop toe te zien dat gendergelijkheidsoverwegingen worden geïntegreerd in de uitvoering van de EU-begroting, zodat hardnekkige genderkloven worden gedicht, onder meer door in het bijzonder maatregelen ter bevordering van gendergelijkheid en de economische empowerment van vrouwen te financieren, in overeenstemming met de respectieve uitgavenprogramma’s binnen het meerjarig financieel kader (MFK), alsook door de volledige uitvoering van de methode van de Europese Commissie om uitgaven voor gendergelijkheid in de EU-begroting te traceren” en “[i]n al haar rapporten naar geslacht uitgesplitste statistieken te presenteren”.⁴
8. In de verordening betreffende de herstel- en veerkrachtfaciliteit wordt benadrukt dat investeren in een degelijke zorginfrastructuur van essentieel belang is “om gendergelijkheid te waarborgen, de economische empowerment van vrouwen te bevorderen, om veerkrachtige samenlevingen tot stand te brengen, slechte omstandigheden in sectoren waar overheersend vrouwen werkzaam zijn te bestrijden, de werkgelegenheid te bevorderen, en armoede en sociale uitsluiting te voorkomen, en om een positief effect te hebben op het bruto binnenlands product (bbp), aangezien er dan meer vrouwen betaald werk kunnen verrichten”.⁵
9. Volgens een studie van het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) naar de economische voordelen van gendergelijkheid in de Europese Unie zou meer gendergelijkheid in de Europese Unie, waaronder via de economische empowerment van vrouwen, leiden tot een stijging van het bbp in de EU met 9,6 % in 2050.⁶

⁴ Doc. 9684/23.

⁵ PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17.

⁶ *Economic benefits of gender equality in the European Union (Economische voordelen van gendergelijkheid in de Europese Unie)*, blz. 2.

GELET OP HET VOLGENDE:

10. “Slagen in een gendergelijke economie” is een strategische prioriteit van de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 van de Commissie, waarin de noodzaak wordt benadrukt dat “[v]rouwen en mannen [...] in al hun diversiteit gelijke kansen krijgen om te slagen en economisch onafhankelijk te zijn, een gelijke beloning voor gelijkwaardige arbeid krijgen, gelijke toegang hebben tot financiering en een eerlijk pensioen ontvangen”.⁷
11. Het verslag van EIGE “Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power” (Financiële onafhankelijkheid en gendergelijkheid: inkomen, vermogen en macht aan elkaar linken) levert bewijs van genderongelijkheden in termen van financiële onafhankelijkheid in de EU, met bijzondere aandacht voor hoe het begrip financiële onafhankelijkheid tot dusver is gedefinieerd, en bevat een analyse van de schadelijke gevolgen van financiële afhankelijkheid, waaronder economisch geweld⁸.
12. EIGE omschrijft de economische en financiële empowerment van vrouwen als een proces waarlangs vrouwen zeggenschap en controle over hun eigen leven grijpen en de mogelijkheid verwerven om strategische keuzes te maken. Financiële onafhankelijkheid wordt gedefinieerd als een multidimensionaal concept dat inkomen, vermogen en zeggenschap/controle omvat teneinde een volledig beeld van genderongelijkheid in al haar facetten te kunnen bieden.

⁷ Zie doc. 6678/20.

⁸ EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (doc. 9019/24, blz. ix-xiv en blz. 15).

13. Hardnekkige genderkloven blijven ervoor zorgen dat vrouwen worden benadeeld op het gebied van werkgelegenheid, beloning, wedden en inkomen, met inbegrip van pensioenen, en op het gebied van zorg, vermogen en de toegang tot krediet.⁹ De kloven vinden hun oorsprong in horizontale en verticale gendersegregatie en de lagere arbeidsparticipatie van vrouwen. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd in deeltijdwerk en laagbetaalde sectoren als gevolg van gendergerelateerde belemmeringen en genderstereotypen.
14. Ook de ongelijke verdeling van onbetaalde zorgtaken en huishoudelijk werk tussen mannen en vrouwen is in het nadeel van vrouwen aangezien deze een belemmering vormt voor vrouwen om op gelijke voet deel te nemen aan de arbeidsmarkt en negatieve gevolgen heeft voor hun inkomen en financiële onafhankelijkheid¹⁰. In 2022 bedraagt de loonkloof tussen mannen en vrouwen in de EU nog steeds ongeveer 12,7 %. EIGE schat de vermogenskloof tussen mannen en vrouwen voor alleenstaande volwassenen tussen 18 en 60 jaar in acht lidstaten op 32 %. De schattingen per land gaan van 8 % tot 49 %¹¹. Ondertussen zorgt de pensioenkloof tussen mannen en vrouwen, die in 2022 op 26,1 % wordt geschat, ervoor dat vrouwen vatbaarder zijn voor een hoog armoederisicopercentage.
15. Volgens de studie van EIGE zijn de genderkloven in verband met werkgelegenheid, beloning, wedden, inkomen en vermogen uiterst uitgesproken voor bepaalde groepen vrouwen, waaronder vrouwen in eenoudergezinnen, oudere vrouwen, vrouwen met een migratieachtergrond en vrouwen met kinderen ten laste.¹² Andere kwetsbare groepen zijn vrouwen die het slachtoffer zijn geworden van geweld, Romavrouwen, vrouwen met een beperking en vrouwen die op de vlucht zijn voor Ruslands aanvalsoorlog in Oekraïne en voor gewelddadige conflicten in andere delen van de wereld.
16. In de conclusie van het verslag wordt gesteld dat financiële onafhankelijkheid zowel een levenslange worsteling als een vicieuze cirkel is; een gebrek aan financiële onafhankelijkheid maakt het namelijk moeilijker om de kansen op meer financiële onafhankelijkheid aan te grijpen¹³.

⁹ EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (doc. 9019/24, blz. 78).

¹⁰ EIGE-studie (2023), *A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap*.

¹¹ EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (doc. 9019/24, blz. 35).

¹² EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (doc. 9019/24, blz. 79).

¹³ Ibid., blz. 63-64.

17. Volgens het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2024 kan de opzet van het belastingstelsel gendergelijkheid op de arbeidsmarkt bevorderen, onder meer door de gemeenschappelijke aanslag af te schaffen, aangezien 78 % van de tweede verdieners in de EU vrouw zijn. In het verslag wordt benadrukt dat stelsels van progressieve belastingheffing over het gezamenlijke inkomen nadelige gevolgen kunnen hebben voor de intrede van tweede verdieners op de arbeidsmarkt en hun gewerkte uren doordat deze leiden tot een hoge marginale belastingdruk¹⁴. Hieruit volgt dat belastingen een grote invloed uitoefenen op de financiële onafhankelijkheid van vrouwen, wat bevestigd is door het EIGE.¹⁵
18. Beperkte financiële onafhankelijkheid verhoogt het risico op sociale uitsluiting voor vrouwen en de aanname dat middelen binnen een huishouden gelijk worden verdeeld, kan de werkelijke omvang van de genderkloof op het gebied van armoede en gebrek verhullen.
19. De momenteel beschikbare inkomensstatistieken zijn niet toereikend voor een volledige gendergelijkheidsanalyse, aangezien er geen gegevens voorhanden zijn voor elk lid van het huishouden of over de verschillen tussen mannen en vrouwen¹⁶. Er zijn ook geen uitgesplitste gegevens over vermogen en spaargeld. Daardoor wordt het inkomensaandeel van vrouwen in een huishouden doorgaans overschat, terwijl het risico op armoede en materieel gebrek van vrouwen doorgaans wordt onderschat.

¹⁴ Gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2024, blz. 57.

¹⁵ EIGE (2024), *Financial independence and gender equality* (doc. 9019/24, blz. xii-xiii en blz. 54-56).

¹⁶ Eurostat. *EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology – monetary poverty of elderly people*.

20. Tot slot blijkt uit de studie van EIGE dat financiële afhankelijkheid in verband wordt gebracht met allerlei negatieve gevolgen, waaronder een slechtere lichamelijke en mentale gezondheid en minder kansen om onderwijs te volgen, betaald werk te vinden en te ondernemen. Daarnaast kan het feit dat vrouwen financieel afhankelijk zijn van hun partner hen ervan weerhouden om uit gewelddadige relaties te stappen, waardoor ze een verhoogd risico op intiem partnergeweld lopen. De EU-enquête inzake gendergerelateerd geweld tegen vrouwen en andere vormen van interpersoonlijk geweld van Eurostat (EU-GBV) toont hoe vaak economisch geweld voorkomt. 4 % tot 18 % van de vrouwen maakt er melding van dat hun partner hen verbiedt te werken of de gezinsfinanciën te beheren en dat die hun uitgaven buitensporig controleert.
21. Deze conclusies zijn gebaseerd op eerdere besprekingen en politieke intentieverklaringen die de Raad, de Commissie, het Europees Parlement en de betrokken actoren op dit gebied hebben afgelegd, met inbegrip van de in de bijlage vermelde documenten.

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE VERZOEKT DE LIDSTATEN OM, overeenkomstig hun bevoegdheden:

22. Systematisch een gendergelijkheidsperspectief in het beleid en de wetgeving op economisch en financieel gebied te integreren, met name door:
- a) de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen verder te bevorderen, in het bijzonder voor vrouwen die voor het eerst of opnieuw willen toetreden tot de arbeidsmarkt of er actief op willen blijven, bijvoorbeeld via de opzet van belasting- en uitkeringsstelsels en met name door stimulansen in te voeren en ontmoedigende regelingen op te heffen, zeker voor tweede verdiemers. Zoals aangegeven in het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2024 zou onder andere de gemeenschappelijke aanslag¹⁷ kunnen worden aangepakt;
 - b) ervoor te zorgen dat vrouwen toegang hebben tot gendersensitieve re-integratiesteun om hun (her)intreding op de arbeidsmarkt te vergemakkelijken, door bijvoorbeeld opleidingsprogramma's aan te bieden die bedoeld zijn om de positie van vrouwen te versterken en hun vaardigheden op de arbeidsmarkt te verbeteren;
 - c) verder onderzoek te bevorderen, de beschikbaarheid van naar geslacht uitgesplitste gegevens op het gebied van begrotingsbeleid te verbeteren en de mogelijkheden te verkennen voor het beoordelen en verklaren van ongelijkheden binnen het gezin. Waar mogelijk en relevant moeten de gegevens ook uitgesplitst worden naar leeftijd, beperking, samenstelling van het huishouden of herkomst;
 - d) de zorgkloof tussen mannen en vrouwen aan te pakken door gelijke verdeling van onbetaalde zorgtaken en huishoudelijke verantwoordelijkheden tussen mannen en vrouwen te bevorderen, met name door te zorgen voor toegankelijke, betaalbare en hoogwaardige infrastructuur en diensten voor ECEC en langdurige zorg, overeenkomstig de aanbevelingen van de Raad inzake voor- en vroegschoolse educatie en opvang en inzake langdurige zorg;
 - e) goede praktijken uit te wisselen met betrekking tot gendersensitieve evaluaties op het gebied van juridische kaders voor eigendomsregelingen binnen het huwelijk en samenlevingsovereenkomsten en de ontbinding ervan, rekening houdend met de gevolgen voor de financiële onafhankelijkheid van vrouwen en mannen en het risico op economisch geweld;

¹⁷ Gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2024, blz. 12 en blz. 57-58.

- f) te streven naar pensioenstelsels waarin een gendergelijkheidsperspectief is geïntegreerd en die voldoende en adequate dekking bieden en uitkeringsniveaus hebben om billijk te zijn en armoede en sociale uitsluiting onder ouderen te helpen voorkomen, met bijzondere aandacht voor de situatie van personen die een loopbaanonderbreking nemen om voor personen ten laste te zorgen of personen die op langdurig ziekteverlof zijn. Het is belangrijk dat bij dergelijke stelsels de ontwikkelingen in de hedendaagse samenleving en de veranderende vormen van samenwoning worden ingecalculiseerd, teneinde meer gendergelijkheid te creëren en de houdbaarheid van de pensioenstelsels te waarborgen.
 - g) de verzameling- en analyse van naar geslacht uitgesplitste gegevens over individueel inkomen en overdrachten tussen en binnen huishoudens te verbeteren en uit te bouwen;
 - h) de ontwikkeling en uitvoering te bevorderen van strategieën ter verbetering van het genderevenwicht in de besluitvorming in alle sectoren, waaronder met name strategieën om meer vrouwen te betrekken bij economische en financiële beleid- en besluitvormingsprocessen in alle stadia en op alle niveaus.
23. Onderwijs- en opleidingsmogelijkheden te bieden zodat alle meisjes en jongens en vrouwen en mannen in hun respectievelijke diverse situaties en omstandigheden onderwijs en opleiding kunnen volgen of zich erin kunnen verbeteren, onder meer in financiële geletterdheid, waardoor ze betere kansen zullen hebben om in de toekomst financieel onafhankelijk te worden en dat ook te blijven.

24. Gendersensitieve mogelijkheden om een leven lang te leren en opleidingen te volgen, te bevorderen, met als opzet de financiële en digitale kennis en vaardigheden, zoals gecijferdheid en geletterdheid, van vrouwen van alle leeftijden te verbeteren, onder meer via leer-werktrajecten, online-opleidingen, of andere trajecten waarbij ook vanuit een intersectioneel perspectief rekening wordt gehouden met de verschillende belemmeringen waarmee vrouwen worden geconfronteerd (bv. uitsluiting van de arbeidsmarkt, weinig toegang tot of vertrouwdheid met financiële diensten, een gebrek aan zeggenschap of controle en de digitale genderkloof).
25. Maatregelen te ondersteunen om ondernemerschap en bedrijfsleiderschap bij vrouwen en hun toegang tot financiële diensten te bevorderen, onder meer via specifieke programma's voor collegiaal leren.
26. Gecoördineerde samenwerking tussen instellingen en actoren op de arbeidsmarkt en in het sociale, financiële, en onderwijs- en opleidingsveld te bevorderen, waarbij zowel de particuliere als de publieke sector wordt betrokken om vanuit een genderperspectief dieper inzicht te krijgen in de factoren die een rol spelen bij financiële onafhankelijkheid en financieel gedrag (bv. het opbouwen van pensioenrechten, risicofactoren voor gendergerelateerd geweld, met inbegrip van economisch geweld, strategieën voor en de risico's van financiële diversificatie enz.).
27. Meer betrokkenheid van de particuliere sector te genereren om de bevordering van gelijke kansen en de economische empowerment van vrouwen te bevorderen, onder meer door werkomgevingen te creëren waarin gendergelijkheid en inclusie op de voorgrond staan, en door middel van andere maatregelen die in het teken staan van de financiële onafhankelijkheid van vrouwen.
28. Ervoor te zorgen dat de actieplannen tegen gendergerelateerd geweld in het kader van de komende richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld¹⁸ gerichte maatregelen omvatten voor de bestrijding van economisch geweld en de ondersteuning van vrouwen bij hun sociale en professionele re-integratie.

¹⁸ Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (COM(2022) 105).

29. Te zorgen voor gecoördineerde sturing van het nationale beleid ter voorkoming van economisch geweld en alle vormen van dwingende controle, onder meer door bijvoorbeeld maatregelen te nemen tegen het probleem van leningen en schulden die namens het huishouden door een van de partners worden aangegaan zonder toestemming van de andere partner.
30. Te zorgen voor meer hoogwaardige en toegankelijke financiële en arbeidsbegeleiding voor slachtoffers van huiselijk geweld, met name voor personen die economisch geweld of misbruik hebben ondergaan.
31. Meer bewustzijn op te wekken, met name onder jongeren, van gezonde, niet-gewelddadige en gelijkwaardige manieren om binnen intieme relaties met financiële kwesties om te gaan.
32. Gendersensitief onderzoek te voeren en naar geslacht uitgesplitste administratieve en enquêtegegevens over economisch geweld en de verbanden met financiële (on)afhankelijkheid te verzamelen, te analyseren en te communiceren, rekening houdend met de in de komende richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen vastgelegde minimumnormen voor gegevensverzameling met betrekking tot geweld tegen vrouwen.

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE EN DE LIDSTATEN OM, overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden en met inachtneming van de rol en de autonomie van de sociale partners:

33. De maatregelen ter verwezenlijking van de doelstellingen van het actieprogramma van Peking en tot uitvoering van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de VN te versterken door:
- a) toe te werken naar het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen door de tijdige en doeltreffende omzetting en uitvoering van de richtlijn beloningstransparantie;
 - b) de tweeledige aanpak van gendergelijkheid toe te passen door specifieke beleidslijnen en maatregelen na te streven met systematische integratie van een gender-mainstreamingsperspectief in het beleid, de programma's en begrotingen op sociaal, financieel en economisch gebied teneinde de genderkloven op die gebieden op te sporen en op doeltreffende wijze te dichten;
 - c) adviezen en richtsnoeren over de economische empowerment en financiële onafhankelijkheid van vrouwen te ontwikkelen en te verspreiden, alsook relevante bewustmakingscampagnes te ontwikkelen en daar bevoegde entiteiten, zoals gelijkheidsorganen, of deskundigen bij te betrekken;
 - d) verder te werken aan de verbetering van het evenwicht tussen werk, gezin en privéleven door de doeltreffende uitvoering en toepassing van de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven, de Europese zorgstrategie en de aanbevelingen van de Raad over voor- en vroegschoolse educatie en opvang en langdurige zorg, met name zodat vrouwen gemakkelijker kunnen participeren op de arbeidsmarkt;
 - e) verdere maatregelen te overwegen om economisch geweld tegen te gaan, met als bredere doelstelling de daadwerkelijke uitbanning van alle vormen van gender-gerelateerd geweld en discriminatie, met name meervoudige discriminatie, met inbegrip van intersectionele discriminatie.
34. Maatregelen ter ondersteuning van slachtoffers van huiselijk geweld te bevorderen, waaronder om ze te helpen financieel onafhankelijk te blijven of te worden, zoals maatregelen om ze te helpen hun baan te behouden of maatregelen voor betaald verlof.

35. Samen met het Comité voor sociale bescherming (SPC) en het Comité voor de werkgelegenheid (EMCO) te werken aan de ontwikkeling van geharmoniseerde en regelmatig verzamelde gegevens over individueel vermogen die zijn uitgesplitst naar geslacht en andere intersectionele kenmerken, en te overwegen deze gegevens in de toekomst in de EU-statistiek van inkomens en levensomstandigheden (EU-SILC) op te nemen.
36. In de relevante EU-enquêtes vragen op te nemen over individueel inkomen en individuele uitgaven en over het samenvoegen en delen van inkomen, uitgesplitst naar geslacht, het soort inkomen en indien relevant naar andere variabelen.
37. Rekening te houden met en te zorgen voor de verspreiding van de resultaten van de komende Europese studie op basis van de EU-enquête inzake gendergerelateerd geweld en andere vormen van interpersoonlijk geweld, die gecoördineerd wordt door Eurostat met steun van het EIGE en het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA).
38. Wederzijds leren te faciliteren en goede praktijken te bevorderen bij actoren die zich inzetten voor de bevordering van de economische empowerment en de financiële onafhankelijkheid van vrouwen, en de strijd tegen economisch geweld.
39. Strijd te blijven voeren tegen genderstereotypen, seksisme, genderrollen en gendernormen, waaronder die welke meestal een overheersende rol aan mannen in de financiële besluitvorming toekennen. Gerichte programma's te ondersteunen die zijn ontworpen om mannen en jongens te betrekken bij de strijd tegen genderstereotypen en discriminatie. Gelijke verdeling van onbetaalde zorgtaken en huishoudelijk werk vrij van stereotypen tussen mannen en vrouwen te bevorderen. Meisjes, jongens, vrouwen en mannen aan te moedigen om te kiezen voor onderwijsgebieden en beroepen die in de lijn van hun capaciteiten en vaardigheden liggen, en niet op basis van genderstereotypen, teneinde het aantal mannen in beroepen zoals de zorg en de voor- en vroegschoolse educatie, waar vrouwen momenteel oververtegenwoordigd zijn, te verhogen en de participatie van vrouwen in STEM¹⁹ te vergroten.

¹⁹ Science, technology, engineering and mathematics (wetenschap, technologie, engineering en wiskunde).

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE:

40. Onderzoek naar financiële onafhankelijkheid van vrouwen als een multidimensionaal concept dat inkomen, vermogen en zeggenschap/control omvat te ondersteunen teneinde een volledig beeld van genderongelijkheid in al haar facetten te kunnen bieden.
41. In samenwerking met het EIGE en met input van Eurostat toe te werken naar de ontwikkeling van standaardindicatoren voor het monitoren van financiële onafhankelijkheid met het oog op de bespreking ervan in het SPC en het EMCO. De relevante indicatoren voor economisch geweld in mogelijke toekomstige EU-enquêtes naar gendergerelateerd en huiselijk geweld op te nemen.
42. De lidstaten te ondersteunen bij de ontwikkeling en uitvoering van doeltreffende strategieën voor de verbetering van het genderevenwicht in de economische en financiële beleids- en besluitvorming, met name door toezicht te houden op de correcte uitvoering en toepassing van de richtlijn inzake het verbeteren van het genderevenwicht bij bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen en daarmee samenhangende maatregelen.
43. De lidstaten te blijven ondersteunen met betrekking tot manieren waarop tweede verdieners door nationale belasting- en uitkeringsstelsel financieel geprikkeld of ontmoedigd worden²⁰, onder meer door middel van initiatieven die erop gericht zijn de ongelijke financiële belastingdruk op tweede verdieners te verlichten, zoals bijvoorbeeld bevordering van de individualisering van inkomstenbelastingregelingen.
44. Meer in te zetten op gendermainstreaming in het economisch beleid van de EU, ook in het Europees Semester.
45. Overeenkomstig de Europese zorgstrategie verder onderzoek te bevorderen en naar geslacht uitgesplitste gegevens te verzamelen over de zorgeconomie, zorgbehoeften, zorgberoepen en het statuut van formele en informele zorgverleners en hun arbeidsomstandigheden.

²⁰ Gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2024, blz. 57-58.

Zie bijvoorbeeld:

Rastrigina, O., Verashchagina, A., *Secondary earners and fiscal policies in Europe*, studie in opdracht van de Europese Commissie, directoraat-generaal Justitie en Consumenten-zaken, Publicatiebureau, 2015, link: <https://op.europa.eu/nl/publication-detail/-/publication/a48ea2ce-7eef-4106-afe2-692a9de13d5e>; en

Europese Commissie, directoraat-generaal Economische en Financiële Zaken, *The Macro-Economic Benefits of Gender Equality*, Economic Brief 071, maart 2022, link: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/e1e9946c-6b83-4df5-ae38-8baadeb22bee_en?filename=eb071_en.pdf.

46. De vooruitgang te blijven monitoren met betrekking tot wetgeving, beleid en maatregelen ter verkleining van de loon- en pensioenkloof tussen mannen en vrouwen door voort te bouwen op bestaande processen, met name het driejaarlijkse verslag over de toereikendheid van de pensioenen, en goede praktijken op dit gebied te blijven delen.
47. Financiering te ondersteunen voor gendersensitieve onderwijs- en opleidingsprogramma's voor de verbetering van financiële kennis en vaardigheden, waaronder gecijferdheid en financiële en digitale geletterdheid, met name bij vrouwen en meisjes.
48. Bewustmakingscampagnes op te zetten over de nieuwe rechten van werknemers die voortkomen uit de richtlijn beloningstransparantie en de richtlijn betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven om ervoor te zorgen dat burgers hun rechten kennen en kunnen uitoefenen.
49. De vooruitgang en het bewustzijn te monitoren en goede beleidspraktijken voor de aanpak van genderkloven uit te wisselen, met name wat betreft de aanbeveling van de Raad over een toereikend minimuminkomen en de Europese zorgstrategie, met inbegrip van de aanbevelingen van de Raad over voor- en vroegschoolse educatie en opvang en langdurige zorg, en de richtlijnen betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven, minimumloon, en loontransparantie.
50. Actief te blijven op de gebieden die zijn aangeduid in de strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 en ervoor te zorgen dat de strategische verbintenis voor de lange termijn om gendergelijkheid te bevorderen ook na 2025 wordt volgehouden en verder wordt versterkt, op basis van een krachtige institutionele follow-up, waaronder een nieuwe strategie met prioriteiten op EU-niveau die kan dienen als kompas voor het optreden op nationaal niveau.

Referenties

1. EU Interinstitutioneel

Europese Commissie, secretariaat-generaal, *Europese pijler van sociale rechten*, Bureau voor publicaties, <https://op.europa.eu/nl/publication-detail/-/publication/ce37482a-d0ca-11e7-a7df-01aa75ed71a1/language-en2017>

Gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2024 (doc. 6073/24)

2. EU-wetgeving

Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad (PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79)

Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17)

Richtlijn (EU) 2022/2381 van het Europees Parlement en de Raad van 23 november 2022 inzake het verbeteren van het genderevenwicht bij bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen en daarmee samenhangende maatregelen (PB L 315 van 7.12.2022, blz. 44)

Richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen (PB L 132 van 17.5.2023, blz. 21)

3. Raad

Conclusies van de Raad van 13 juni 2019 over het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen: kernbeleid en kernmaatregelen (doc. 10349/19)

Conclusies van de Raad van 24 oktober 2019 over de economie van het welzijn (doc. 13432/19)

Conclusies van de Raad van 10 december 2019 over gendergelijke economieën in de EU: volgende stappen (14938/19)

Conclusies van de Raad van 1 december 2020 over het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen: waardering en verdeling van betaalde en onbetaalde zorg (doc. 13584/20)

Aanbeveling van de Raad over toegang tot betaalbare en hoogwaardige langdurige zorg (PB C 476 van 15.12.2022, blz. 1)

Aanbeveling van de Raad over voor- en vroegschoolse educatie en opvang: de doelstellingen van Barcelona voor 2030 (PB C 484 van 20.12.2022, blz. 1)

Conclusies van de Raad van 12 juni 2023 over de integratie van een gendergelijkheidsperspectief in beleid, programma's en begrotingen (doc. 9684/23)

Conclusies van de Raad van 29 november 2023 over de transitie van zorgstelsels voor het leven naar holistische, persoonsgerichte en op de gemeenschap gebaseerde ondersteuningsmodellen met een genderperspectief (doc. 16094/1/23 REV 1)

4. Europese Commissie

Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 (doc. 6678/20),
(referentie van de Commissie: COM(2020) 152 final)

Een Europese zorgstrategie voor zorgverleners en zorgontvangers 2022 (referentie van de
Commissie: COM(2022) 440 final)

Besluit van de Commissie van 17 september 2012 betreffende Eurostat (2012/504/EU)

Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad ter bestrijding van
geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (COM(2022) 105 final)

EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology – monetary poverty
of elderly people, Eurostat, 2022.

Gender Pension Gap by age group, Eurostat, 2022.

Gender pay gap statistics, Eurostat, 2023.

5. Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE)

Gender Impact Assessment: Gender Mainstreaming Toolkit, 2016.

Economic benefits of gender equality in the European Union, 2023.

A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap, 2023.

Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and
power (doc. 9019/24)

6. Verenigde Naties

De verklaring en het actieprogramma van Peking (VN-agenda voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen)

Het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (CEDAW)
